

A Phenomenological Investigation of the Environmental and Social Factors Underlying Sexual Abuse in Female Teenagers

Zahra Mohammadi¹, Mahmoud Goudarzi^{1*}, Khodabakhsh Ahmadi²,
Hamzeh Ahmadian³, Seyed Mehdi Saberi⁴

1. Department of Counseling, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
2. Behavioral Sciences Research Center, Lifestyle and Spiritual Health Research Center, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
3. Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
4. Department of Psychiatry, Forensic Medicine Research Center, Forensic Medicine Organization, Tehran, Iran.

*Corresponding author: Associate Professor, Department of Family Counseling, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran. Email: mahmoud.goudarzi@iau.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Article History:
Received: 22 Jul 2022
Revised: 13 May 2023
Accepted: 28 May 2023
Published: 08 Apr 2025

Keywords:
Adolescents, Environmental and Social factors, Girls, Sexual Abuse, Underlying Factors.

ABSTRACT

The present study analyzes the underlying factors in the phenomenon of sexual abuse by examining the experiences of victim teenagers. A qualitative research approach was employed, utilizing a phenomenological strategy. The research population included teenage females who were sexually assaulted in Tehran during the 2022-2023 academic year. 14 girls were identified as victims of harassment and sexual abuse who were referred to the forensic medicine department in Tehran. These victims were selected using the purposeful sampling technique for critical cases. A semi-structured interview was employed as a data collection instrument in accordance with theoretical saturation. It is implemented in a textual method to identify concepts and phenomenological categories for analysis. Inductive content analysis was implemented as the methodology for data analysis. The results indicated that the primary factors contributing to the phenomenon of sexual abuse, as perceived by teenagers who are victims of this phenomenon, are (1) environmental factors (unfaithful friends, drug use, experience of friendship with the opposite sex, poor education, and unhealthy environment) and (2) social factors (gender discrimination, promise of marriage, and sexual violence). These actions and policies recommend the development of a healthy social and school environment to prevent drug use, the promotion of awareness among teenagers about sexual issues, the ability to avoid deception and not lie, the selection of suitable friends, the neutralization of false information from peers and friends, and the implementation of measures to reduce gender discrimination and sexual violence in society, family, and school.

Cite this article: Mohammadi, Z., Goudarzi, M., Ahmadi, Kh., Ahmadian, H., & Saberi, S. M. (2025). A Phenomenological Investigation of the Environmental and Social Factors Underlying Sexual Abuse in Female Teenagers. *Journal of Applied Psychological Research*, 16(1), 83-98. doi:10.22059/japr.2023.346071.644323

Publisher: University of Tehran Press
DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2023.346071.644323>

© The Author(s).

Extended Abstract

Aim

Sexual abuse has profound short-term and long-term effects on the psychological functioning of children and adolescents (Khodayari-Fard & Abedini, 2015). Numerous studies indicate that 51% to 79% of sexually abused children exhibit psychological symptoms (Mahmoudi-Qaraei, 2017). Based on prior research, the primary issue in this study is to identify the predisposing factors, particularly from environmental and social perspectives, that are hazardous and create the conditions for child and adolescent sexual abuse. The aim is to delve into the environmental and social contexts to pathologically analyze the sexual abuse of adolescents based on the experiences of the victims, and to propose preventive operational measures and strategies to avoid the emergence of such contexts in the social environment. In other words, both environmental and social predisposing factors of adolescent sexual abuse, based on the experiences of the victims, are comprehensively and bilaterally analyzed in parallel, to clarify both the environmental and social causes and roots, and to provide interventions and solutions for the remediation of the environment, in conjunction with preventive strategies, based on the harmful contexts.

This study investigates two primary research questions:

1. What environmental factors contribute to the occurrence of sexual abuse in adolescents?
2. What social factors contribute to the occurrence of sexual abuse in adolescents?

Methodology

This study employed a qualitative research design, specifically a phenomenological approach. The participant population comprised adolescent females residing in Tehran who experienced sexual assault during the 2022-2023 academic year. A purposive sample of 14 participants, identified as victims of sexual harassment and abuse through referrals to the Tehran Forensic Medicine Department, was selected. Data were collected through semi-structured, audio-recorded interviews, which were subsequently transcribed verbatim. Thematic analysis was utilized to derive key concepts and categories from the transcribed data. This exploratory approach facilitated a nuanced examination of the lived experiences surrounding adolescent sexual abuse, offering a valuable contribution to the existing body of literature. Given the focus on the subjective experiences of adolescents impacted by sexual abuse, the phenomenological methodology was deemed particularly suitable.

Findings

Thematic analysis of the interview data revealed that the adolescent participants identified several key factors contributing to their experiences of sexual abuse during childhood and adolescence. These factors were categorized as follows:

- Environmental Factors: Lack of supportive peer relationships, substance use, problematic interactions with opposite-sex peers, inadequate comprehensive sexuality education, and exposure to unsafe environments.
- Social Factors: Gender inequality, deceptive promises of marriage, and exposure to sexual violence.

These findings can be interpreted within a psychological framework, particularly through the lens of trauma and its sequelae. Specifically, the manifestation of internal distress, psychological pressure, and other individual vulnerabilities may contribute to the perpetuation of violent behaviors. Furthermore, social learning theory suggests that adolescents exposed to sexual abuse may be negatively influenced by harmful peer relationships or inadequate educational experiences within their environmental and social contexts. Therefore, a comprehensive assessment of the psychological and social backgrounds of individuals exhibiting violent behavior is crucial for developing effective prevention and intervention strategies.

Conclusion

The identified environmental and social factors align with themes and concepts explored in previous research, including: Ounjit (2015) on the socio-cultural dimensions of adolescent sexual relationships; McDermott et al. (2015) on the role of health promotion and education programs; Menik et al. (2015) on community-level factors; Alirezai & Mirzaei Najmabadi (2018) on school-based prevention programs; Alagia et al. (2019) on the social-ecological context of child sexual abuse; Scoglio et al. (2021) on

protective and risk factors; Patel & Roesch (2022) on technology-facilitated sexual violence; and Brown et al. (2022) on intervention contexts. These studies collectively reinforce the current findings.

Based on these results, the following evidence-based recommendations are proposed:

1. Educating teenagers on sexual issues, the skill of saying no, and how to recognize and resist deceptive promises.
2. Raising awareness about the consequences of drug use and promoting a healthier social and school environment.
3. Strengthening adolescents' communication skills, including life skills and moral standards, as key factors in friendship experiences.
4. Developing educational content, curricula, and media resources to address weaknesses in the educational environment.
5. Educating families—through media or individual and group counseling—on strengthening their relationships with their children.
6. Promoting equal social opportunities for boys and girls and encouraging their participation in social responsibilities within families and schools to prevent gender discrimination.

Keywords: Adolescents, Environmental and Social factors, Girls, Sexual Abuse, Underlying Factors.

Ethical Considerations

This study adhered to all ethical guidelines and protocols necessary for conducting research with human participants.

Acknowledgments and Funding

The researchers extend their sincere gratitude to all the participants and their families for their invaluable contributions to this research.

Conflict of Interest

The authors grant the journal permission to publish this article. They declare that they have no conflicts of interest to disclose.

فصل نامه پژوهش های کاربردی روانشناختی

مطالعه پدیدارشناختی تجربه دختران نوجوان از عوامل محیطی و اجتماعی زمینه ساز سوءاستفاده جنسی

زهرا محمدی^۱، محمود گودرزی^{۱*}، خدابخش احمدی^۲، حمزه احمدیان^۳، سید مهدی صابری^۴

۱. گروه مشاوره، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

۲. مرکز تحقیقات علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله، تهران، ایران.

۳. گروه روان شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.

۴. گروه روان پزشکی، مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی کشور، تهران، ایران.

*نویسنده مسئول: دانشیار، گروه مشاوره خانواده، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران. رایانامه: mahmoud.goudarzi@iau.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخ های مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۳۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۲/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۷

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۲۰

کلیدواژه ها:

دختران، سوءاستفاده جنسی، عوامل زمینه ای، عوامل محیطی و اجتماعی، نوجوانان.

هدف پژوهش حاضر تحلیل عوامل زمینه ای در پدیده آزار جنسی براساس تجربه نوجوانان قربانی بود. رویکرد پژوهش کیفی با راهبرد پدیدارشناسی بود. جامعه پژوهش شامل دختران نوجوانی بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ در شهر تهران مورد آزار جنسی قرار گرفتند. ۱۴ دختر از قربانیان آزار جنسی مراجعه کننده به پزشکی قانونی تهران به روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. مصاحبه نیمه ساختاریافته براساس اشباع نظری، ابزار گردآوری داده ها بود که به صورت متنی برای شناسایی مفاهیم و مقوله های پدیدارشناختی برای تجزیه و تحلیل مکتوب شد. روش تحلیل داده ها تحلیل محتوای استقرایی بود. یافته ها نشان داد عوامل اصلی آزار جنسی براساس تجربه نوجوانان قربانی این پدیده شامل عوامل محیطی (دوستان ناباب، مصرف موادمخدر، تجربه دوستی با جنس مخالف، ضعف آموزشی، و محیط ناسالم) و عوامل اجتماعی (تبعیض جنسیتی، وعده ازدواج و خشونت جنسی) هستند. این اقدامات و سیاست های پیشنهادی شامل فرهنگ سازی آموزشی و رسانه ای، سالم سازی محیط اجتماعی و مدرسه برای اجتناب از مصرف موادمخدر، آگاهی بخشی به نوجوانان در ارتباط با مسائل جنسی، مهارت نه گفتن و فریب نخوردن از وعده های فریبنده، انتخاب دوستان مناسب و خنثی کردن اطلاعات نادرست همسالان و دوستان ناباب، و تدابیری برای کاهش تبعیض جنسیتی و خشونت جنسی در جامعه، خانواده و مدرسه هستند.

استناد: محمدی، ز، گودرزی، م، احمدی، خ، احمدیان، ح، و صابری، س. م. (۱۴۰۴). مطالعه پدیدارشناختی تجربه دختران نوجوان از عوامل محیطی و اجتماعی زمینه ساز سوءاستفاده

جنسی. فصل نامه پژوهش های کاربردی روانشناختی، ۱۶(۱)، ۸۳-۹۸. doi:10.22059/japr.2023.346071.644323

ناشر: انتشارات دانشگاه تهران

DOI: <https://doi.org/10.22059/japr.2023.346071.644323>

© نویسندگان.

۱. مقدمه

سوءاستفاده جنسی از کودکان^۱ (CSA) یک تجربه نامطلوب گسترده است که اثرات مخرب متعددی در طولانی مدت دارد و بر سلامت روانی، جنسی و جسمی قربانیان تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این ممکن است عملکرد بین فردی را مختل کند و با افزایش خطر قربانی شدن مجدد همراه باشد (هیبرت و همکاران^۲، ۲۰۲۱). کودکان و نوجوانانی که قربانی سوءاستفاده جنسی شده‌اند، مهم‌ترین راه برای شناسایی آسیب‌های سوءاستفاده جنسی بوده‌اند. سوءاستفاده جنسی تأثیرهای ژرفی در بلندمدت و کوتاه‌مدت بر کارکردهای روان‌شناختی کودکان و نوجوانان دارد (خدایاری فرد و عابدینی، ۱۳۸۸). رفتاردرمانی شناختی^۳ (CBT) با تمرکز بر تروما که به کودکان ارائه می‌شود و مراقبان آن‌ها را درگیر می‌کند، ممکن است برخی از علائم روانی ناشی از سوءاستفاده جنسی را کاهش دهد (مکتاویش و همکاران^۴، ۲۰۲۱). سوءاستفاده جنسی روی بعضی کودکان و نوجوانان تأثیری ندارد و حدود یک‌سوم آن‌ها نشانه روشنی بروز نمی‌دهند، اما پژوهش‌ها نشان داده که نشانه‌های بالینی کودکانی که از آن‌ها سوءاستفاده شده، بیشتر از کودکانی است که مورد سوءاستفاده قرار نگرفته‌اند (سادوک و همکاران^۵، ۱۴۰۰). پژوهش‌های بسیاری حاکی از بروز نشانه‌های روان‌شناختی میان ۵۱ تا ۷۹ درصد از کودکانی است که قربانی سوءاستفاده جنسی شده‌اند (محمودی قرائی، ۱۳۹۶). طیف وسیعی از عوامل تبیین‌گر آسیب‌پذیری کودکان و نوجوانان در مواجهه با کودک‌آزاری است. با وجود این، تهیه سیاهه‌ای معتبر و قابل تشخیص از عوامل زمینه‌ساز خطر امکان‌پذیر نیست؛ زیرا کنش متقابل عواملی مانند ویژگی‌های زیستی کودک در مراحل رشد و محیط زندگی اجتماعی و خانوادگی کودک، سطوح متفاوتی از خطر و بدرفتاری را می‌سازد که آسیب‌پذیری بعضی کودکان را در مقایسه با دیگران بیشتر می‌کند (ایرنی و همکاران^۶، ۲۰۰۶).

شواهدی بر امکان تغییر نشانه‌های بالینی استرس پس از سانحه^۷ (PTSD) در حدود ۲۰ درصد از زنان و دختران نوجوان که قربانی سوءاستفاده جنسی شده‌اند، وجود دارد. استرس پس از سانحه در افرادی که قربانی سوءاستفاده جنسی و فیزیکی شده‌اند، نسبت به افراد عادی زمینه بیشتری برای بروز نشانه‌های آن از جمله افزایش اشتها و وزن و پرخوابی فراهم می‌کند (اشبی و کائول^۸، ۲۰۱۶). بیشتر مطالعات (۸۸ درصد) ارتباط معنی‌داری بین سوءاستفاده جنسی در دوران کودکی و چندین بعد خواب (مانند دشواری در به‌خواب‌رفتن، شکایت از بدخوابی، کابوس) گزارش کردند. کیفیت مطالعات، همان‌طور که با استفاده از ابزار ارزیابی کیفیت مؤسسه ملی قلب، ریه و خون رتبه‌بندی شد، بسیار متفاوت بود: ۲۳ درصد خوب، ۳۸/۵ درصد منصفانه و ۳۸/۵ درصد ضعیف رتبه‌بندی شدند که نشان می‌دهد سوءاستفاده جنسی در دوران کودکی بر خواب کودکی و نوجوانی تأثیر منفی می‌گذارد (لانگوین و همکاران^۹، ۲۰۲۲).

شیوع سوءاستفاده جنسی در دوران کودکی در نقاط مختلف جهان متفاوت است، اما شیوع جهانی آن تقریباً ۱۱ تا ۱۲ درصد جمعیت است. ۱۵ تا ۱۹ درصد از زنان و ۷ تا ۸ درصد از مردان در سراسر جهان به آن مبتلا هستند که قبل از ۱۸ سالگی آزار جنسی دیده‌اند (مانای و کولین-وزینا^{۱۰}، ۲۰۲۱). در ۲۲ مطالعه که میزان شیوع تجاوز جنسی در نوجوانی و بزرگسالی در سال گذشته را گزارش کردند، ارقام از صفر تا ۵۹/۲ درصد برای زنان و از ۰/۳ تا ۵۵/۵ درصد برای مردان متغیر بود (دورکین و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۱).

1. Child Sexual Abuse (CSA)
2. Hébert et al.
3. Cognitive Behavior Therapy (CBT)
4. McFavish et al.
5. Sadock et al.
6. Irenyi et al.
7. Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD)
8. Ashby & Kaul
9. Langevin et al.
10. Manay & Collin-Vézina
11. Dworkin et al.

نتایج پژوهش یوسف‌زاده (۱۳۹۱) دربارهٔ اثربخشی آموزش مؤلفه‌های محافظت از خود بر ارتقای دانش‌ها و مهارت‌های پیشگیری از آزارگری جنسی در کودکان دختر پیش‌دبستانی نشان داد مداخلهٔ آموزشی در زمینهٔ مؤلفه‌های محافظت از خود، بر افزایش دانش‌ها و مهارت‌های پیشگیری از آزار جنسی کودکان دختر پیش‌دبستانی مؤثر بوده است. تأثیر آموزش مؤلفه‌های محافظت از خود در گروه آموزشی با حضور والدین، بیشتر از تأثیر این برنامهٔ آموزشی در گروه آزمایشی بدون حضور والدین نبود. همچنین میزان دانش کودکان در زمینهٔ پیشگیری از آزار جنسی نمی‌تواند مهارت‌های آنان را پیش‌بینی کند و دانش و مهارت‌های کودکان شش‌ساله بیشتر از کودکان پنج‌ساله نبوده است. ابراهیمی قوام و خطیب‌زاده (۱۳۹۲) در بررسی وضعیت خانوادگی ۳۳ دختر فراری در دامنهٔ سنی ۱۵ تا ۲۰ با تأکید بر سوءاستفاده‌های جنسی، جسمی و هیجانی در بین دختران فراری، بی‌توجهی و بی‌احتیاطی، آزار و اذیت و انواع سوءاستفاده از آنان، محدودیت و محرومیت شدید، سردی روابط و کم‌محبتی، تبعیض قائل شدن و آشفتگی خانواده را از عوامل فرار دختران معرفی کردند.

نتایج زارع‌مقدم (۱۳۹۳) در شناسایی عوامل هشداردهنده در بروز آزار جنسی کودکان نشان داد بیشتر دانش‌آموزان قربانی آزار جنسی دارای خانواده‌ای با تحصیلات و درآمد کم هستند و در محیط‌های ناسالم زندگی کرده‌اند. اعتیاد و مشکلات شدید زناشویی والدین، انواع بدرفتاری و طلاق، تک‌سرپرستی یا بی‌سرپرستی به میزان زیاد مشاهده می‌شود. سوءاستفادهٔ اقوام و افراد خانواده از دختران بیشتر از پسران گزارش شده است. پسران قربانی بیشتر حالت پرخاشگری و خرابکاری از خود بروز داده‌اند، اما در دختران بیشتر افسردگی و انزوا مشاهده شده است. عباسی (۱۳۹۵) در مطالعهٔ «کودک‌آزاری و عوامل دخیل در آن» نشان داد خانوادهٔ پرجمعیت، وضعیت اقتصادی ضعیف، ترتیب تولد، بیماری روانی و اعتیاد خانواده، خانوادهٔ بسته و کم‌معاشرت، پدر ناتنی، پدر الکلی، خشونت خانوادگی، فقر، ارزش‌های پدرسالارانه، اختلال شخصیت، انزوای اجتماعی و نداشتن دسترسی به سیستم‌های حمایتی، با انواع کودک‌آزاری (جسمی، عاطفی، جنسی و غفلت) ارتباط مستقیم دارد.

جابرزاده انصاری (۱۳۹۴) به بررسی اثربخشی آموزش تربیت جنسی کودکان بر افزایش دانش و نگرش جنسی مادران و دانش‌افزایی کودکان در پیشگیری از سوءاستفادهٔ جنسی پرداخت. مطابق نتایج، آموزش تربیت جنسی، دانش جنسی مادران را در گروه آزمایش افزایش داده و نگرش جنسی مادران در گروه آزمایش افزایش داشته است. دانش کودکان هم در گروه آزمایش افزایش یافته است. همچنین آموزش پیشگیری از سوءاستفادهٔ جنسی بر دانش‌افزایی کودکان در تشخیص لمس مناسب مؤثر بوده و دانش کودکان در تشخیص لمس نامناسب افزایش یافته است. نتایج تحقیقات حبیبی، فلاح و عموپور (۱۳۹۶) نشان داد آگاهی والدین از اثرات سوء کودک‌آزاری بر ویژگی‌های شخصیتی کودکان و کاهش رفتارهای کودک‌آزارانه والدین بسیار مؤثر بوده است و کودک‌آزاری به دلیل ناآگاهی والدین از عوارض مخرب آن بر فرزندان رخ می‌دهد.

نتایج مطالعهٔ حلاج‌زاده و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان تأثیر سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی بر آگاهی و عملکرد والدین نسبت به مسئلهٔ کودک‌آزاری مشخص کرد انواع سرمایه‌های در اختیار والدین، پیش‌بین مناسبی برای عملکرد و میزان آگاهی آن‌ها از انواع کودک‌آزاری است و برخورداری افراد از این سرمایه‌ها، آگاهی بیشتر و عملکرد مناسب‌تری به گونه‌های متنوع کودک‌آزاری را موجب می‌شود. علیرضایی و میرزایی نجم‌آبادی (۱۳۹۸) در مطالعهٔ مروری نقش برنامه‌های آموزشی مبتنی بر مدرسه در پیشگیری از سوءاستفادهٔ جنسی از کودک با ارزیابی مقاله‌های منتشرشده در سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۷ نشان دادند روش‌های آموزشی مبتنی بر مدرسه برای پیشگیری از سوءاستفادهٔ جنسی موجب افزایش آگاهی، نگرش و یادگیری رفتارهای خودمراقبتی در کودکان شده است.

در پژوهش‌های مرتبط خارجی نیز تاماراکسا و همکاران^۱ (۲۰۱۴) با هدف رشد مهارت‌های آموزش جنسی با یک برنامهٔ آموزش جنسی معلم-رهبر بر مبنای نظریهٔ خودکارآمدی و متناسب با فرهنگ در مدارس متوسطهٔ تایلند نشان دادند در پایان دورهٔ پیشگیری، میانگین نمرات نگرش به آموزش مسائل جنسی و خودکارآمدی درک‌شدهٔ آموزش جنسی به‌طور معناداری بالاتر از گروه مقایسه بوده و با توجه به حساسیت فرهنگی، آموزش و رشد مهارت آموزش جنسی می‌تواند نگرش و خودکارآمدی آموزش

1. Thammaraksa et al.

را برای ترویج آموزش جنسی در میان معلمان افزایش دهد. آبیید و همکاران^۱ (۲۰۱۴) در مطالعه برداشت جامعه از جمله رهبران مذهبی، متخصصان و سایر اعضای جامعه از سوءاستفاده جنسی از زنان و کودکان در روستاهای تانزانیا دریافتند تعدادی از عوامل شامل فرسایش هنجارهای اجتماعی، جهانی شدن، فقر، آسیب پذیری کودکان، موادمخدر و الکل و مراقبت ضعیف والدین موجب تجاوز جنسی می شود و شرکت کنندگان در بحث گروهی متمرکز نیاز به آموزشی جامع برای دانش افزایی خود درباره خشونت های جنسی و پیامدهای آن و نقش خود به عنوان عوامل بازدارنده را درک کردند.

اونجیت^۲ (۲۰۱۵) با بررسی ابعاد اجتماعی و فرهنگی روابط جنسی نوجوانان در تایلند نشان داد جوانان تایلندی بر این باورند که صحبت کردن در مورد مسائل جنسی پذیرفته شده نیست؛ به ویژه در میان زنان به دلیل ارزش ها و فرهنگ های جامعه تایلند مسائل جنسی امری خصوصی است که نباید آشکارا درباره آن صحبت کرد. حتی در سطح خانواده آموزش مسائل جنسی مناسب به کودکان ارائه نشده است. نوجوانان معتقد بودند صحبت نکردن با جنس مخالف درباره موضوعات جنسی امکان پذیر نیست و نبودن با جنس مخالف راهی برای کاهش میل جنسی است. آن ها بر این باور هستند که خانواده بهترین مشاوران آن ها درباره موضوع های جنسی هستند، اما بسیاری از نوجوانان دانش و تجربه جنسی خود را از راه دوستانشان به دست می آورند که این اطلاعات نادرست است و در نتیجه نگرش و درک نادرستی از مسائل جنسی به آن ها داده است.

مک درموت و همکاران^۳ (۲۰۱۵) تأثیر برنامه های مرتبط با ارتقای سلامت و آموزش جنسی را روی ۲۵۲ دختر بررسی کردند. یافته های آنان مشخص کرد آموزش بهداشت، تعامل اجتماعی و تجارب جنسی به طور مستقیم بر دانش جنسی گروه نمونه تأثیر داشته است. منیک و همکاران^۴ (۲۰۱۵) در بررسی عوامل زمینه ساز سوءاستفاده جنسی از کودکان و نوجوانان در آفریقا به این نتیجه رسیدند که شیوع کودک آزاری در آفریقا با نرخ بالای ۶۴ درصد و عوامل زمینه ساز شناخته شده در کودک آزاری شامل عوامل اجتماعی (قرار گرفتن در معرض آزار و اذیت و خشونت های جنسی) و خانوادگی (فقر، خشونت خانگی و خانواده های غیرهسته ای) بوده است. همچنین باید یادآور شد در خانواده های تک والد یا طلاق گرفته، کودکان کمتر تحت نظارت بوده اند. عوامل سطح مراقبت (مراقبت کننده بیمار به ویژه در زمینه بیماری ایدز یا مشکلات روانی، تغییر مراقبت، کارکردن خانواده و ناسازگاری و رابطه ضعیف پدر و مادر، سوء مصرف مواد توسط مراقبت کننده) و عوامل سطح کودک (سن کم، معلولیت، رفتار و جنسیت) در میان دختران بیشتر گزارش شده است. شناسایی این عوامل برای مداخله های پیشگیری از سوءاستفاده جنسی کودکان کلیدی است.

لویز و همکاران^۵ (۲۰۱۶) به بررسی تمایز تأثیرها و مسائل درونی سازی و برونی سازی بین کودکانی که مورد سوءاستفاده جنسی قرار گرفته اند و کودکانی که سابقه بد رفتاری دیدن پرداختند. براساس نتایج، گروهی که مورد سوءاستفاده جنسی قرار گرفته بودند، مسائل بیشتری از دیگران داشتند. در دختران، مسائل درونی سازی با افزایش سن در ارتباط بود، اما در پسران مسائل مرتبط با درونی سازی بیشتر از دختران مشاهده شد.

آلاگیا و همکاران^۶ (۲۰۱۹) با مرور نظام مند ۳۳ مطالعه از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۶ عوامل افشا یا عدم افشای سوءاستفاده جنسی از کودکان (CSA) را در پنج گزاره نشان دادند: ۱. افشاکردن فرایندی تعاملی و تکراری است تا یک رویداد گسسته که در یک زمینه رابطه ای بهتر انجام می شود؛ ۲. مدل های افشای معاصر یک جهت گیری اجتماعی-اکولوژیکی، فردی در محیط را برای درک تعامل پیچیده عوامل فردی، خانوادگی، زمینه ای و فرهنگی در افشای سوءاستفاده جنسی از کودکان منعکس می کند؛ ۳. سن و جنسیت بر افشاگری تأثیر زیادی می گذارد؛ ۴. چشم انداز مسیر زندگی وجود ندارد؛ و ۵. موانع افشا همچنان از تسهیل گرها بیشتر است. اسکولیو و همکاران^۷ (۲۰۲۱) با مرور سیستماتیک مطالعاتی را تحلیل کردند که عوامل خطر ساز و مراقبتی احتمالی

1. Abeid et al.

2. Ounjit

3. McDermott et al.

4. Meinck et al.

5. Lewis et al.

6. Alaggia, Collin-Vézina, & Lateef

7. Scoglio et al.

را بررسی کرده‌اند؛ عواملی که ممکن است رابطه بین سوءاستفاده جنسی از کودکان و قربانی شدن‌های بعدی را توضیح دهد. این بررسی با تنوع زیادی در تعاریف و اندازه‌گیری سوءاستفاده جنسی از کودکان و قربانی شدن بزرگسالان نشان داد در مورد نحوه تصور پژوهشگران از سن، این امر با چندین پیامد مخرب بلندمدت از جمله تجدیدنظر در بزرگسالی همراه بوده است.

در مطالعه پتل و روسچ^۱ (۲۰۲۲) در یک فراتحلیل و بررسی سیستماتیک بر شیوع خشونت جنسی با تسهیل فناوری^۲ (TFSV) در میان جمعیت نوجوان و بزرگسال در مورد قربانی شدن و ارتکاب جرم، ۴۲۵ مقاله از پایگاه‌های اطلاعاتی مورد مطالعه^۳ غربال شدند. تجزیه و تحلیل کیفی از نه مقاله برای ارزیابی ارتباط سلامت روان با قربانی شدن شیوع خشونت جنسی با تسهیل فناوری انجام شد که اثرات قابل توجهی بر سلامت روان، از جمله اضطراب، افسردگی، و مقابله ضعیف، برای قربانیان نشان داد.

براون و همکاران^۴ (۲۰۲۲) ترکیب شواهد کیفی ۳۷ مورد از ۹۷ مطالعه واجد شرایط تجارب بازمانده، خانواده و حرفه‌ای از مداخلات روانی-اجتماعی برای سوءاستفاده جنسی و خشونت، طیف وسیعی از مداخلات روانی اجتماعی را بررسی کردند و فقط یک نوع مداخله در بیش از یک مطالعه تحلیل شد. نتایج نشان داد ویژگی‌های مرتبط با زمینه‌ای که مداخلات در آن ارائه می‌شوند، بر نحوه دسترسی و تجربه افراد از مداخلات تأثیر دارند.

بر اساس پیشینه پژوهش، مسئله اصلی در پژوهش حاضر شناسایی عوامل زمینه‌ساز است که به‌ویژه از نظر محیطی و اجتماعی در زمینه سوءاستفاده جنسی کودک و نوجوان، مخاطره‌آمیز است و زمینه‌های آن را فراهم می‌کند. هدف، واکاوی زمینه‌های محیطی و اجتماعی است تا بر مبنای تجربه قربانیان، سوءاستفاده جنسی از نوجوانان آسیب‌شناسی شود و اقدامات و تدابیر عملیاتی پیشگیرانه برای جلوگیری از بروز چنین زمینه‌هایی در محیط اجتماعی اتخاذ شود. به عبارت دیگر، هم عوامل محیطی و هم عوامل اجتماعی زمینه‌ساز سوءاستفاده جنسی از نوجوانان بر مبنای تجربیات قربانیان به موازات یکدیگر به صورت جامع و دوجانبه تحلیل می‌شوند که هم دلایل و ریشه‌های محیطی و اجتماعی روشن شود و هم بر مبنای زمینه‌های آسیب‌زا، مداخلات و راهکارهایی برای سالم‌سازی محیط، همگام با راهبردهایی پیشگیرانه ارائه شود. در پژوهش حاضر، دو محور اصلی عوامل محیطی و عوامل اجتماعی زمینه‌ساز سوءاستفاده جنسی از نوجوانان مطالعه می‌شود.

۲. روش

۲-۱. جامعه، نمونه و روش اجرا

رویکرد پژوهش حاضر کیفی مبتنی بر راهبرد پدیدارشناسی^۵ است. از آنجا که به بررسی زمینه‌ساز در سوءاستفاده جنسی از نوجوانان دختر می‌پردازد و چشم‌اندازی جدید در زمینه سوءاستفاده جنسی کودک و نوجوان ارائه می‌کند، ماهیتی اکتشافی دارد. این مطالعه بر ماهیت تجربه زیسته نوجوانان دختر در زمینه سوءاستفاده جنسی تأکید دارد؛ بنابراین، از روش مطالعه پدیدارشناختی استفاده شده است.

جامعه پژوهش، شامل تمامی نوجوانان قربانی سوءاستفاده جنسی در شهر تهران بود که ۱۴ قربانی دختر مراجعه‌کننده به پزشکی قانونی شهر تهران انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود. داده‌ها به روش تحلیل محتوای استقرائی با کدگذاری مفاهیم و مقوله‌ها به ترتیب در دو سطح کدگذاری باز و محوری انجام گرفت. نمونه‌گیری به روش موارد بحرانی^۶ انجام گرفت و در فرایند نمونه‌گیری از قاعده اشباع نظری^۷ برای خاتمه نمونه‌گیری استفاده شد. مشارکت‌کنندگان شامل نوجوانان قربانی سوءاستفاده جنسی مراجعه‌کننده به پزشکی قانونی تهران به صورت هدفمند برای مصاحبه انتخاب شدند. معیار نمونه‌گیری در مرحله اول، محدوده سنی ۱۳ تا ۱۹ بود که به شرط تمایل به همکاری داوطلبانه و شرکت در پژوهش انتخاب

1. Patel & Roesch

2. Technology-Facilitated Sexual Violence (TFSV)

3. MEDLINE, PsycArticles, PsycINFO, Criminal Justice Abstracts, ProQuest Dissertations, Tes, & Google Scholar

4. Brown et al.

5. phenomenology

6. critical case sampling

7. theoretical saturation

شدند. ده نفر از مصاحبه‌شوندگان با والدین زندگی می‌کنند و مابقی جدا از والدین هستند یا با فوت پدر مواجه شده‌اند. این نوجوانان در خانواده‌های یک تا پنج‌نفره زندگی می‌کنند. بیشتر مصاحبه‌شوندگان فرزند اول خانواده و بقیه فرزندان دوم یا سوم هستند. معیارهای خروج، عدم دسترسی یا نارضایتی فرد و والدینش برای مشارکت در پژوهش بوده است. مطابق موازین اخلاقی پژوهش، هویت و محتوای ضبط‌شده مصاحبه مشارکت‌کنندگان محرمانه باقی ماند و فرایند تعیین زمان مصاحبه‌شوندگان همراه با اعتمادسازی و فراهم‌کردن جو حمایتی و همدلانه، در آغاز، ضمن و پایان مصاحبه احراز شد.

۲-۲. ابزار پژوهش

پژوهش به روش پدیدارشناسی انجام گرفت. گردآوری داده‌ها به وسیله مصاحبه‌های شنیداری انجام شد. سپس متن مصاحبه‌ها مکتوب و تحلیل شد. مصاحبه‌ها به گونه‌ای صورت گرفته که در زمان اجرا، به کمک یادداشت‌برداری و یادآوری مصاحبه‌شوندگان به ترتیب مورد کاوش قرار گیرد. در واقع در تحلیل داده‌های هر مصاحبه، ابتدا مفاهیم و مقوله‌ها به طور استقرایی تحلیل شدند. سپس در جمع‌بندی به صورت کدگذاری محوری و گزینشی، کدگذاری نهایی داده‌ها صورت پذیرفت. پروتکل مصاحبه شامل پرسش‌های زیر بود:

۱. چه اتفاقی رخ داد که این رفتار را تجربه کردی؟
۲. چه کسانی را در بروز این رفتار مقصر می‌دانی؟ خودت یا دوستان و اطرافیان؟
۳. چه عواملی را از نظر خانواده یا محیط اجتماعی در بروز این رفتار مقصر می‌دانی؟
۴. چه توصیه‌ها یا آموزش‌هایی در زمینه ارتباط با دیگران (افراد غریبه) دریافت کرده بودی؟
۵. در شرایط کنونی، چه احساسی داری یا چه راهنمایی و توصیه‌ای برای همسالان خودت داری؟

۲-۳. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

همان‌طور که اشاره شد، هنگام تجزیه و تحلیل داده‌ها، مفاهیم از طریق کدگذاری، به طور مستقیم از رونوشت مصاحبه شرکت‌کنندگان (کدهای زنده) و با توجه به موارد مشترک ایجاد شدند. بدین‌منظور، ابتدا به روش پدیدارشناسی و با مصاحبه نیمه‌ساختاریافته، پاسخ مشارکت‌کنندگان بررسی شد. ضمن یادداشت اظهارات مشارکت‌کنندگان و مراجعه چندباره به آن‌ها، رونویسی و بازنویسی محتوای مصاحبه، رونوشتی از متن گزارش مصاحبه در اختیار مشارکت‌کنندگان قرار گرفت تا درستی آن تصدیق یا مصاحبه اصلاح شود. رونوشت مصاحبه‌ها برای یافتن مضامین اصلی، ویژگی‌ها و ابعاد این مقوله‌ها مطالعه و کدگذاری شدند. در مرحله بعد، داده‌ها در سطح عبارت تجزیه و تحلیل شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها براساس تحلیل محتوا و مضامین مصاحبه‌ها در ارتباط با پدیده مورد مطالعه، پرسش‌های پژوهش و پروتکل مصاحبه بود و براساس مفاهیم (کدهای باز) و مقوله‌ها (کدهای محوری) صورت گرفت؛ بنابراین، ابتدا مفاهیم براساس کدهای باز به صورت استقرایی کدگذاری شد و در تحلیل نهایی، مقوله‌های توصیف‌گر آن براساس مضامین مشابه طبقه‌بندی شدند. کدهای گزینشی نیز در دو سطح عوامل محیطی و عوامل اجتماعی طبقه‌بندی شد.

۳. یافته‌ها

۳-۱. توصیف جمعیت‌شناختی

ویژگی‌های توصیفی مشارکت‌کنندگان در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان در پژوهش

کد مصاحبه‌شونده	سن	فرزند چندم خانواده	تعداد کل فرزندان	وضعیت زندگی والدین
۱	۱۸	۱	۱	جدایی پدر و مادر
۲	۱۶	۱	۴	زندگی مشترک
۳	۱۸	۲	۲	زندگی مشترک
۴	۱۶	۱	۲	فوت پدر

کد مصاحبه‌شونده	سن	فرزند چندم خانواده	تعداد کل فرزندان	وضعیت زندگی والدین
۵	۱۵	۱	۲	زندگی مشترک
۶	۱۸	۲	۲	زندگی مشترک
۷	۱۸	۲	۲	زندگی مشترک
۸	۱۵	۱	۳	زندگی مشترک
۹	۱۶	۱	۲	زندگی مشترک
۱۰	۱۹	۲	۳	زندگی مشترک
۱۱	۱۷	۱	۲	زندگی مشترک
۱۲	۱۴	۳	۵	زندگی مشترک
۱۳	۱۳	۱	۱	جدایی پدر و مادر
۱۴	۱۵	۱	۲	زندگی مشترک

۳-۲. بررسی مقوله‌ها

داده‌های حاصل از مصاحبه با نوجوانان قربانی سوءاستفاده جنسی در قالب مفاهیم و مقوله‌هایی شناسایی شد که بخشی از آن‌ها در تحلیل سوءاستفاده جنسی از نوجوانان بر مبنای ابعاد محیطی و اجتماعی بررسی شده است. در پاسخ به پرسش سوم پژوهش مبنی بر اینکه «عوامل محیطی و اجتماعی زمینه‌ساز سوءاستفاده جنسی از نوجوانان کدام‌اند»، شواهد متنی مبتنی بر تجارب نوجوانان قربانی نشان داد عوامل خانوادگی زمینه‌ساز در سوءاستفاده جنسی از نوجوانان شامل دوستان ناباب، تبعیض جنسیتی، مصرف مواد، وعده ازدواج، ضعف آموزشی، دوستی با جنس مخالف، محیط ناسالم و خشونت جنسی است. در جدول ۲ یافته‌های حاصل از کدگذاری مرتبط با ساخت مقوله‌های مربوط به عوامل محیطی و اجتماعی آمده است.

جدول ۲. مفاهیم و مقوله‌های به‌دست‌آمده از بررسی عوامل محیطی

تعداد کد	مشارکت‌کنندگان	مقوله (کد محوری)	مفاهیم (کدهای باز)
۱۰	۱، ۲، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۳	تجربه دوستی با جنس مخالف	تجربه کردن رابطه دوستی، دوستی با جنس مخالف، دوستی‌های مجازی و ارتباط صمیمانه با نامحرم و...
۶	۳، ۹، ۱۲، ۱۴	دوستان ناباب	تحریک دوستان، تمسخر دوستان، ترغیب دوستان، دوستان ناباب، اعتماد به دوستان
۷	۱، ۲، ۵، ۶، ۸، ۱۰	محیط ناسالم	محله نامناسب، محیط آزاردهنده، مزاحم شدن در محله، محله ناایمن
۵	۱، ۶، ۱۰، ۱۴	مصرف موادمخدر	مصرف گل، مصرف موادمخدر، اعتیاد، اعتیاد والدین
۱۲	۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۷، ۸، ۱۱، ۱۲	خشونت جنسی	تهدید و زور، مسموم کردن، زور و اجبار، تجاوز با زور، تهدید، باج‌گیری، آسیب‌رساندن و...
۶	۶، ۷، ۱۰، ۱۱، ۱۲	تبعیض جنسیتی	تبعیض جنسیتی، تبعیض در جامعه، حمایت‌های ضعیف قانونی از دختران
۶	۲، ۳، ۵، ۶، ۹، ۱۵	ضعف آموزشی	آموزش ضعیف، ضعف آگاهی، عدم آگاهی و آموزش لازم و مناسب، عدم توانایی نه گفتن
۵	۴، ۷، ۹، ۱۰، ۱۱	وعده ازدواج	قول ازدواج، وعده ازدواج، اطمینان از وعده ازدواج، اقدام به خواستگاری، تضمین خواستگاری

۳-۲-۱ عوامل زمینه‌ساز محیطی

۱. دوستان ناباب

اثرپذیری فرزندان در رده‌های سنی مختلف از دوستان و همسالان امری طبیعی است، ولی در برخی رده‌های سنی مثل گذر از کودکی به نوجوانی این تأثیرپذیری بیشتر می‌شود. در صورتی که دوستان مناسبی کنار فرد نباشند، این احتمال وجود دارد که مشکلاتی برای فرد ایجاد شود. در این رابطه مصاحبه‌شونده ۳ گفت: «من به همه با دید مثبت نگاه می‌کنم. فکر نمی‌کردم رفیقم با من این کار رو بکنه. حتی کمک هم نکنه.» مصاحبه‌شونده ۱۲ اظهار کرد: «یه روز دوستم از من خواست بریم ویلا خوش بگذرونیم. اون روز خیلی گیر داد ولی نرفتم. دو روز بعد دوستم دوباره زنگ زد گفت حاضر شو بیا بریم. دوستم با اون پسره اومد دنبالم.»

۲. مصرف مواد

وقتی فردی به مواد روی می‌آورد، سبب می‌شود قوه تعقل کمتر و هیجانات بیشتر شود. در این رابطه مصاحبه‌شونده ۱۰ توضیح داد: «نیمه شب بود. ماشین نزدیک پارک پلیس پیاده‌م کرد. چهارونیم صبح بود. من گل مصرف کرده بودم، پت بودم. چند تا پسر بهم گیر دادن.» مصاحبه‌شونده ۱۴ گفت: «پدر و نامادریم اعتیاد داشتن و من هم کم‌کم به سرم زد مصرف کنم.»

۳. محیط ناسالم

کم‌بودن امنیت در محل زندگی و داشتن محیطی سرشار از الگوهای نادرست که در صورت ناهماهنگی با آن‌ها مورد تمسخر، آزار و تهدید قرار بگیرند، عاملی است که سبب می‌شود افراد دچار نوعی اجبار بیرونی برای بروز رفتارهای ناهنجار شوند. در این زمینه مصاحبه‌شونده ۸ اظهار کرد: «منطقه ما خیلی آدم‌های درستی نداره و با هرکسی آشنا بشی این جوریه. من هیچ‌وقت به کسی این‌طور اعتماد نمی‌کردم. نمی‌دونم چرا بهش اعتماد کردم.» مصاحبه‌شونده ۱۵ بیان کرد: «محل ما نامنه. لات‌ولوت داره و مزاحم دخترها می‌شن. ولی من اجازه نمی‌دم کسی با من این جور رفتار کنه و این حادثه برام خیلی سخته.»

۴. تجربه دوستی با جنس مخالف

دوستی‌های بی‌حدومرز و عادی‌شدن روابط و دوستی بین دختر و پسر در جامعه سبب شده است تا بسیاری از نوجوانان، نداشتن آن را نوعی ضعف بدانند و بدون آگاهی و صرفاً برای هم‌رنگ‌شدن با دوستان و همسالان به این روابط روی آورند. در این رابطه مصاحبه‌شونده ۲ توضیح داد: «از طریق پیام‌دادن می‌خواستم رابطه دوستی رو تجربه کنم. نمی‌دونستم چنین اتفاقی می‌خواد بیفته. اولین بار که دیدمش خیلی دلم براش سوخت؛ چون خودشو مظلوم نشون داد.» مصاحبه‌شونده ۸ گفت: «خیلی دوست داشتم مثل دوست‌هام تجربه کنم و دوست‌پسر داشته باشم. برای همین هم وقتی بهم پیشنهاد دوستی داد زود قبول کردم. نمی‌دونستم قراره این جور بشه.»

۵. ضعف آموزشی

کافی نبودن آگاهی جنسی در مدارس و جامعه سبب شده بسیاری از نوجوانان درک درستی از مسائل جنسی نداشته باشند. از طرفی بسیاری از مسائل جنسی در جامعه به‌نوعی تابو هستند و حتی آموزش آن‌ها نیز با محدودیت‌هایی روبه‌رو است. در این رابطه مصاحبه‌شونده ۵ گفت: «نمی‌دونستم چنین اتفاقی ممکنه بیفته و در این مورد اطلاعات و آگاهی نداشتم. فکر می‌کردم آخر اذیت‌کردن، دعواکردن و فحش‌دادن هست.» مصاحبه‌شونده ۱۵ اظهار کرد: «آموزش ندیده بودم که یه دختر چه آسیبی ممکنه ببینه. حتی در مورد دوران قاعدگی هم آموزش ندیده بودم.»

۳-۲-۲. عوامل زمینه ساز اجتماعی

۱. خشونت جنسی

رفتارهای خشونت‌باری که بیماران روان انجام می‌دهند، فرد را بدون اینکه بتواند تصمیمی بگیرد در معرض آسیب قرار می‌دهد. مصاحبه‌شونده ۲ توضیح داد: «بهم گفت اگر به کسی بگی، خواهر و برادرت رو اذیت می‌کنم. من اون‌ها رو خیلی دوست دارم. برادرم هم برای خرید مغازه زیاد بیرون می‌ره، می‌ترسیدم آزار برسونه بهش. از اون به بعد همه‌ش ترس داشتم، درسم افت کرد. منو می‌زد. پول هم می‌گرفت. سر راه مدرسه با ماشین سمندش می‌اومد. نزدیک پام جوری می‌ایستاد که چاره‌ای جز سوارشدن

نداشتم. توی چتها چیزی نمی‌گفت که ردی از خودش نذاره ولی یهو می‌اومد سر راه مدرسه به‌زور منو می‌برد. چند بار این کار رو با من کرد.» مصاحبه‌شونده ۱۲ گفت: «بعد اون پسره اومد بالا جلوم ایستاد. دستمو گرفت برد اتاق خواب و در رو قفل کرد. انداختم روی تخت و افتاد روی من. گفتم دیوونه چیکار می‌کنی؟ بدم می‌آد، ولی اون بدتر می‌کرد. بعد کمی که گذشت، حالت عادی رو از دست داد. پرخاشگری می‌کرد، منو می‌زد. التماس می‌کردم، انگار نه انگار. می‌گفتم مگه خواهر و مادر نداری. زد توی دهنم.»

۲. تبعیض جنسیتی

تفاوت در عملکرد دختر و پسر در جامعه و سلب آزادی از یک جنس به بروز رفتارهای خطرناک در جهت به‌دست‌آوردن این آزادی‌ها منجر می‌شود که مشکلاتی را در پی دارد. در این رابطه مصاحبه‌شونده ۶ گفت: «تبعیض جنسیتی بین دختر و پسر و سخت‌گیری‌ای نسبت به دخترها هست و برای پسرها نیست. مثلاً چون دختری باید ساعت ۸ خونه باشی.» مصاحبه‌شونده ۱۰ اظهار کرد: «داداشم ۱۴ سالشه. با دوست‌هایش می‌تونه مشهد بره، ولی من می‌خوام با دوستانم دو ساعت برم بیرون می‌گه نه. بعد می‌گم چرا اون می‌تونه بره؟ می‌گه چون اون پسره.»

۳. وعده ازدواج

نداشتن شناخت کافی از زندگی و رابطه با جنس مخالف و ناآگاهی از چارچوب‌های رابطه موجب اعتماد به وعده‌های طرف مقابل می‌شود که این وعده‌ها هیچ تضمینی برای دو نفر ندارند. در این رابطه مصاحبه‌شونده ۲ اظهار کرد: «می‌خواست منو آروم کنه. می‌گفت اگر باور نمی‌کنی که می‌آم می‌گیرم، بیا رستورانم پیش پسرعموهام نشون بدم دوست‌دخترمی و می‌خوام باهات ازدواج کنم.» مصاحبه‌شونده ۱۰ بیان کرد: «می‌گفت اگر هم چیزی بشه من می‌گیرم. من اجازه نمی‌دادم. از طرفی قول داد منو می‌گیره. بعد این اتفاق افتاد. من می‌خواستم برم نمی‌داشت. من گریه می‌کردم که چرا این کارو کردی. اون می‌گفت دوستت دارم، می‌گیرم.»

در مجموع، براساس تحلیل یافته‌های تحقیق حاضر، می‌توان عوامل زمینه‌ساز در سوءاستفاده جنسی از نوجوانان را در دو دسته عوامل محیطی و عوامل اجتماعی طبقه‌بندی کرد که در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. جمع‌بندی عوامل محیطی و اجتماعی زمینه‌ساز در سوءاستفاده جنسی از نوجوانان

تعداد کد	مشارکت‌کنندگان	مقوله‌ها (کدهای محوری)	کدهای گزینشی
۱۰	۱۳، ۱۱، ۱۰، ۹، ۸، ۷، ۲، ۱	تجربه دوستی	
۷	۱۰، ۸، ۶، ۵، ۲، ۱	محیط ناسالم	
۶	۱۴، ۱۲، ۹، ۳	دوستان ناباب	عوامل محیطی
۶	۱۵، ۹، ۶، ۵، ۳، ۲	ضعف آموزشی	
۵	۱۴، ۱۰، ۶، ۱	مصرف موادمخدر	
۱۲	۱۲، ۱۱، ۸، ۷، ۵، ۴، ۳، ۲، ۱	خشونت جنسی	عوامل اجتماعی
۶	۱۲، ۱۱، ۱۰، ۷، ۶	تبعیض جنسیتی	
۵	۱۱، ۱۰، ۹، ۷، ۴	وعده ازدواج	

در نمودار ۱ و جدول ۳ جمع‌بندی حاصل از ترکیب عوامل زمینه‌ساز در سوءاستفاده جنسی از نوجوانان آمده است.

نمودار ۱. جمع‌بندی عوامل زمینه‌ساز محیطی و اجتماعی در سوءاستفاده جنسی از نوجوانان

۴. بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های پژوهشی حاصل از تحلیل و کدگذاری داده‌ها، عوامل زمینه‌ساز سوءاستفاده جنسی در دوران کودکی و نوجوانی شامل عوامل محیطی (دوستان ناباب، مصرف موادمخدر، تجربه دوستی با جنس مخالف، ضعف آموزشی و محیط ناسالم) و عوامل اجتماعی (تبعیض جنسیتی، وعده ازدواج، و خشونت جنسی) قابل‌بحث است.

یافته‌های تحقیق از دیدگاه روان‌شناختی، بخشی از مفاهیم عوامل محیطی و اجتماعی از جمله خشونت جنسی در قالب نظریه انتقام قابل‌تفسیر است؛ بنابراین، لازم است رفتار خشونت‌آمیز افراد از نظر زمینه‌های شخصیتی و روانی تحلیل شود تا ریشه‌های آن شناسایی و درمان شود؛ چرا که این خشونت جنسی براساس نظریه انتقام، ریشه در خشم درونی و فشار روانی و دیگر عوامل فردی دارد که از طریق تکرار با بازتولید رفتار خشونت‌آمیز، امکان سوءاستفاده جنسی را افزایش می‌دهد. به‌لحاظ نظریه الگوسازی، قربانیان سوءاستفاده جنسی ممکن است از دوستان ناباب یا آموزش‌های ضعیف و نادرست در عوامل محیطی و اجتماعی تأثیر منفی بگیرند. البته والدین و وضعیت خانوادگی بر شکل‌گیری رفتارها و الگوهای رفتاری نوجوانان قربانی تأثیر انکارناپذیری دارند. در صورت عدم هم‌نوایی با والدین با هم‌نوایی با دیگران و همسالان تقویت می‌شود؛ زیرا والدین و اعضای خانواده، نزدیک‌ترین الگوهای رفتاری در دسترس کودک هستند. این الگوی رفتاری در دوره نوجوانی به سمت عوامل محیطی و همسالان تغییر جهت می‌دهد و الگوهای رفتاری از خانواده به جامعه تحول می‌یابد. ارزش‌ها و باورهای افراد در دوران کودکی و به‌ویژه در دوره نوجوانی در کنار بلوغ و بحران‌های شخصیتی تکامل می‌یابد. همچنین سوءاستفاده جنسی از نوجوانان از نظر رفتار مجرمانه قابل‌تحلیل است؛ چرا که بزهکاران در دیدگاه‌ها و تفکرات خود دچار لغزش و ناهنجاری می‌شوند و سوءاستفاده‌کنندگان جنسی کسانی هستند که دارای تفکرات غلطی در خصوص ماهیت کودک‌آزاری و نوعاً اشتباه‌گرفتن آن با روش‌های تربیتی هستند. عواملی مانند ضعف آموزشی، محیط ناسالم و خشونت جنسی در عوامل محیطی و اجتماعی ممکن است سوءاستفاده جنسی را در شدیدترین حالات آن نوعی تربیت خشن معرفی کنند.

یافته‌های تحقیق حاضر به‌لحاظ جامعه‌شناختی در قالب نظریه‌های یادگیری اجتماعی، فرصت افتراقی و انتقال خرده‌فرهنگ بزهکاری قابل‌تحلیل است. عوامل محیطی و اجتماعی (دوستان ناباب، تبعیض جنسیتی، مصرف مواد، وعده ازدواج، ضعف آموزشی، دوستی با جنس مخالف، محیط ناسالم و خشونت جنسی) براساس نظریات یادگیری اجتماعی در صورت عدم برخورد با رفتارهای آزارگران، الگوی آزارگری را برای فرد سوءاستفاده‌شده تقویت می‌کند و این تقویت، امکان تکرار این روند توسط قربانی

را در بزرگسالی افزایش می‌دهد؛ چرا که فرد ابتدا رفتار مواجهه‌شده با پاسخ مطلوب یا پاداش را از رفتاری که نتایج نامطلوبی به بار آورده جدا می‌کند. آنگاه الگوی توأم با موفقیت را برمی‌گزیند و بقیه را کنار می‌زند. همچنین در نظریه فرصت افتراقی به‌عنوان نمونه در محیط ناسالم، آزردیدگی در کودکی سبب فراهم‌آمدن فرصت هم‌زیستی کودک با الگوهای آزارگری می‌شود و تداوم آن در طول زمان به گرایش کودک به آزارگری می‌انجامد. در واقع رفتار فرد کنشی است در برابر نوعی فشار ناشی از کشش، بین آنچه فرد می‌خواهد و آنچه امکان دسترسی به آن را دارد. سرانجام براساس نظریه انتقال خرده‌فرهنگ بزهکاری، در یک بافت فرهنگی و اجتماعی در محیط بیرونی و حتی در محیط خانوادگی، این فشار زمینه‌ساز تعارض با هنجارها و ارزش‌ها براساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و طبقاتی افراد می‌شود. فرد آزرزیده در کودکی با خرده‌فرهنگ کودک‌آزاری آشنا می‌شود و این خرده‌فرهنگ ناهنجار نسل به نسل از کودکان آزرزیده انتقال می‌یابد. ریشه‌های عمده این نظریات بیشتر عوامل محیطی و اجتماعی و تا حدودی عوامل خانوادگی قابل تجزیه و تحلیل است.

عوامل محیطی و اجتماعی زمینه‌ساز سوءاستفاده جنسی در یافته‌های تحقیق حاضر با عوامل و مفاهیم پژوهش‌های زیر همسو است: عبادی، مدنی و جلیلی (۱۳۸۴) در وضعیت اقتصادی ضعیف، خسروانی و همکاران (۱۳۹۲) کودک‌آزاری در افراد معتاد، عباسی (۱۳۸۹) در فقر، وضعیت اقتصادی ضعیف، بیماری روانی و اعتیاد افراد خانواده، و پدر الکلی، عدم دسترسی به سیستم‌های حمایتی مرتبط با انواع کودک‌آزاری، و انزوای اجتماعی، زارع‌مقدم (۱۳۹۳) در زندگی در محیط‌های ناسالم و حالت پرخاشگری و خرابکاری پسران، جابرزاده انصاری (۱۳۹۴) در اثربخشی آموزش پیشگیری و تربیت جنسی کودکان بر افزایش دانش و نگرش جنسی مادران و دانش‌افزایی کودکان در پیشگیری از سوءاستفاده جنسی، علیرضایی و میرزایی نجم‌آبادی (۱۳۹۸) در افزایش آگاهی، نگرش و یادگیری رفتارهای خودمراقبتی در کودکان، برنامه‌های آموزشی مبتنی بر مدرسه در پیشگیری از سوءاستفاده جنسی از کودکان، توجه بیشتر به آموزش برنامه‌ها و ترکیب آن با مهارت‌های عملی مناسب، تامارا کسا و همکاران (۲۰۱۴) در مهارت‌های آموزش جنسی، رشد مهارت آموزش جنسی با برنامه آموزش جنسی معلم-رهبر، آموزش مسائل جنسی و خودکارآمدی درک‌شده آموزش جنسی و حساسیت فرهنگی آموزش نگرش و خودکارآمدی آموزش را برای ترویج آموزش جنسی در میان معلمان، آبی و همکاران (۲۰۱۴) در فرسایش هنجارهای اجتماعی جهانی شدن، فقر، آسیب‌پذیری کودکان، مواد مخدر و الکل، آموزش جامع برای بالابردن دانش خود از خشونت‌های جنسی و عواقب آن، اونجیت (۲۰۱۵) در ابعاد اجتماعی و فرهنگی روابط جنسی نوجوانان، آموزش مسائل جنسی مناسب به کودکان در سطح خانواده، اطلاعات نادرست، دانش و تجربه جنسی از دوستان نگرش و درک نادرست نوجوانان از مسائل جنسی خود، مک‌درموت و همکاران (۲۰۱۵) در تأثیر برنامه‌های مرتبط با ارتقای سلامت و آموزش بهداشت بر تعامل اجتماعی و تجارب جنسی، منیک و همکاران (۲۰۱۵) عوامل سطح جامعه (قرارگرفتن در معرض آزار و اذیت و خشونت‌های جنسی)، آلاگیا و همکاران (۲۰۱۹) در جهت‌گیری اجتماعی-اکولوژیکی، عوامل زمینه‌ای و فرهنگی در افشای سوءاستفاده جنسی از کودکان، اسکوگلیو و همکاران (۲۰۲۱) در ارتباط با عوامل حفاظتی مراقبت والدین، بدرفتاری هم‌زمان در خانه، رفتار جنسی پرخطر (به‌ویژه در نوجوانی)، اختلال استرس پس از سانحه، اختلال در تنظیم هیجان و سایر راهکارهای مقابله ناسازگارانه، پتل و روسچ (۲۰۲۲) در ارتباط با شیوع خشونت جنسی با تسهیل فناوری و سلامت روان، و پروان و همکاران (۲۰۲۲) در ارتباط با ویژگی‌های مرتبط با زمینه مداخلات و خطرات و آسیب‌های بالقوه مرتبط با تکمیل مداخلات.

سرانجام براساس مجموع یافته‌های تحقیق حاضر، در ارتباط با عوامل محیطی و عوامل اجتماعی، موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. آموزش نوجوانان در ارتباط با مسائل جنسی، مهارت نه‌گفتن و فریب‌نخوردن از وعده‌های فریبنده، انتخاب دوستان مناسب و خنثی کردن اطلاعات نادرست همسالان در ارتباط با عامل محیطی دوستان ناباب؛
۲. آگاهی‌بخشی در مورد پیامدهای مصرف مواد مخدر، سالم‌سازی محیط اجتماعی و مدرسه و تسهیل شرایط استفاده از برنامه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت و مسابقات علمی، فرهنگی و ورزشی در ارتباط با عامل محیطی مصرف مواد مخدر؛
۳. تقویت مهارت‌های ارتباطی افراد از جمله مهارت‌های زندگی و موازین اخلاقی در ارتباط با عامل تجربه دوستی؛

۴. تولید محتوای آموزشی، برنامه‌های درسی و فرهنگ‌سازی آموزشی و رسانه‌ای در ارتباط با عامل محیطی ضعف آموزشی؛
۵. آموزش خانواده‌ها از طریق رسانه‌ها یا جلسات مشاوره انفرادی و گروهی درمورد تقویت ارتباطشان با فرزندان، ارتباط منطقی و پرهیز از افراط و تفریط (سخت‌گیری بیش از حد یا نظارت ضعیف والدین)، کاهش فضای ترس و تنبیه از سوی والدین و تدابیر حمایتی برای جلوگیری از فرار نوجوانان از خانه در ارتباط با عامل اجتماعی خشونت جنسی؛
۶. کاهش فشار روانی و کاهش کمبود و خلأ عاطفی از طرف خانواده و تقویت مهارت‌های مقاومت و اجتناب در برابر وعده‌های فریبنده در ارتباط با عامل اجتماعی وعده ازدواج؛
۷. ایجاد فرصت‌های برابر اجتماعی پسران و دختران در جامعه و مشارکت در مسئولیت‌های اجتماعی و گروهی با همکاری خانواده و مدارس در ارتباط با عامل تبعیض جنسیتی.

۵. ملاحظات اخلاق پژوهش

مشارکت در تحقیق داوطلبانه و با رضایت همراه بود. انجام مصاحبه با هماهنگی و تعیین وقت قبلی انجام گرفت. قبل از ضبط مصاحبه از مصاحبه‌شوندگان اجازه گرفته شد و پژوهشگران ضمن رعایت اصول رازداری و داشتن رویکردی حمایتی و همدلانه و فضایی مبتنی بر اعتماد، متعهد شدند امکان سوءاستفاده یا انتشار بدون مجوز فایل مصاحبه تحت هیچ شرایطی فراهم نشود.

۶. سازمان حمایت‌کننده

مقاله حاضر برگرفته از رساله دوره دکتری تخصصی نویسنده اول مقاله در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) است. از مصاحبه‌شوندگان در پژوهش و خانواده‌های آنان که در اجرای پژوهش همکاری داشتند، قدردانی می‌شود. در این پژوهش از حمایت مالی هیچ نهاد دولتی و خصوصی‌ای استفاده نشده است.

۷. تعارض منافع

در این پژوهش، هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- ابراهیمی قوام، ص.، و خطیب زاده، م. (۱۳۹۲). بررسی وضعیت خانوادگی دختران فراری با تأکید بر سوءاستفاده از آنان. *دوفصلنامه علمی مطالعات پلیس زن*، ۱۳۹۲ (۱۹)، ۷۸-۹۲. http://ps.jrl.police.ir/article_11164.html
- جابرزاده انصاری، ش. (۱۳۹۴). اثربخشی آموزش تربیت جنسی کودکان بر افزایش دانش و نگرش جنسی مادران و دانش‌افزایی کودکان در پیشگیری از سوءاستفاده جنسی. *پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه الزهرا (س)*.
- حبیبی، س.، فلاح، م. ح.، و عمویپور، م. (۱۳۹۶). اثرات سوء کودک‌آزاری بر ویژگی‌های شخصیتی کودکان. *فصلنامه مطالعات روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۳ (۲)، ۱۰۶-۱۲۰. <http://www.uctjournals.com/farsi/archive/psychology/1396/summer/10.pdf>
- حلاج‌زاده، ه.، شادمنفعت، م.، و کبیری، س. (۱۳۹۷). تأثیر سرمایه‌های اجتماعی و فرهنگی بر آگاهی و عملکرد والدین نسبت به مسئله کودک‌آزاری. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*، ۵ (۱۲)، ۱۱۵-۱۳۸. <https://doi.org/10.22080/ssi.1970.2135>
- خداپاری فرد، م.، و عابدینی، ی. (۱۳۹۴). *نظریه‌ها و اصول خانواده‌درمانی و کاربرد آن در درمان اختلالات کودکان و نوجوانان*. چاپ دوم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- خسروانی، ف.، ملک پور، م.، عابدی، ا.، و حریری، م. (۱۳۹۲). مقایسه انواع کودک‌آزاری در افراد معتاد و عادی. *رفاه اجتماعی*، ۱۳ (۴۸)، ۲۲۹-۲۴۵. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1239-fa.html>
- زارع مقدم، ع. ا. (۱۳۹۳). *شناسایی عوامل هشدار دهنده در بروز آزار جنسی کودکان کم توان ذهنی دیر آموز. نخستین همایش ملی توانمندسازی فردی اجتماعی افراد با نیازهای ویژه، خراسان جنوبی، قائنات، ۲۳ مهر ۱۳۹۳، دانشگاه آزاد اسلامی واحد قائنات*. https://www.civilica.com/Paper-ISEPP01-ISEPP01_165.html

سادوک، ب. ج، سادوک، و. آ، و روئیز، پ. (۱۴۰۰). خلاصه روان‌پزشکی: علوم رفتاری روان‌پزشکی بالینی (جلد ۱). ترجمه، فرزین رضاعی (انتشار به زبان اصلی - ۲۰۱۵). تهران: انتشارات ارجمند.

عبادی، ش.، مدنی، س.، و جلیلی، ب. (۱۳۸۴). کودک‌آزاری در ایران. تهران: انتشارات اکنون.

عباسی، م. (۱۳۹۵). مطالعه کودک‌آزاری از نظر ریز سیستم خانواده و عوامل مرتبط به آن (با تأکید بر مداخلات مددکاری اجتماعی). سومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵، باتومی، گرجستان.
<https://civilica.com/doc/549481>

علیرضایی، س.، و میرزایی نجم‌آبادی، خ. (۱۳۹۸). تأثیر برنامه‌های آموزشی مبتنی بر مدرسه در پیشگیری از سوءاستفاده جنسی از کودکان: مطالعه مروری نظام‌مند. سلامت روان کودک، ۶(۳)، ۳۱۹-۳۰۸. <http://dx.doi.org/10.29252/jcmh.6.3.26>

محمودی قرائی، ج. (۱۳۹۶). سوءاستفاده جنسی از کودکان: روش‌های پیشگیری از کودک‌آزاری جنسی و نحوه مواجهه با آن. تهران: نشر قطره.

یوسف‌زاده، ع. (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش مؤلفه‌های محافظت از خود بر افزایش دانش و مهارت‌های پیشگیری از آزارگری جنسی در کودکان دختر پیش‌دبستانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد در مشاوره خانواده، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
<https://elmnet.ir/doc/10561066-22012>

References

- Abbasi, M. (2016). The study of child abuse from the perspective of the family microsystem and its related factors (with an emphasis on social work interventions). The third international conference on modern researches in management, economics, and human sciences (June 16, 2015), Batumi, Georgia. <https://civilica.com/doc/549481> (In Persian)
- Abeid, M., Muganyizi, P., Olsson, P., Darj, E., & Axemo, P. (2014). Community perceptions of rape and child sexual abuse: A qualitative study in rural Tanzania. *BMC International Health and Human Rights*, 14, 23. <https://doi.org/10.1186/1472-698X-14-23>
- Alaggia, R., Collin-Vézina, D., & Lateef, R. (2019). Facilitators and barriers to child sexual abuse (CSA) disclosures: A research update (2000–2016). *Trauma, Violence, & Abuse*, 20(2), 260-283. <https://doi.org/10.1177/1524838017697312>
- Alirezaei, S., & Mirzaei Najmabadi, Kh. (2018). The effect of school-based educational programs in the prevention of child sexual abuse: A systematic review. *Child's Mental Health*. 6(3). 319-308. <http://dx.doi.org/10.29252/jcmh.6.3.26> (In Persian)
- Ashby, B. D., & Kaul, P. (2016). Post-traumatic stress disorder after sexual abuse in adolescent girls. *Journal of Pediatric and Adolescent Gynecology*, 29(6), 531-536. <https://doi.org/10.1016/j.jpagn.2016.01.127>
- Brown, S. J., Carter, G. J., Halliwell, G., Brown, K., Caswell, R., Howarth, E., Feder G., & O'Doherty, L. (2022). Survivor, family and professional experiences of psychosocial interventions for sexual abuse and violence: A qualitative evidence synthesis. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 10(10). CD013648. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD013648.pub2>
- Dworkin, E. R., Krahé, B., & Zinzow, H. (2021). The global prevalence of sexual assault: A systematic review of international research since 2010. *Psychology of Violence*, 11(5), 497-508. <https://doi.org/10.1037/vio0000374>
- Ebrahimi-qavam, S., & Khatibzadeh, M. (2013). Investigating family status of run-away girls with emphasise on their abuse. *Policewomen Studies Journal*, 1392(19), 78-92. http://ps.jrl.police.ir/article_11164.html?lang=en (In Persian).
- Habibi, S., Falah, M.H., & Amopour, M. (2016). The adverse effects of child abuse on children's personality traits. *Quarterly Journal of Psychology and Educational Sciences*. 3(2). 106-120. <http://www.uctjournals.com/farsi/archive/psychology/1396/summer/10.pdf> (In Persian)

- Hallajzadeh, H., Shadmanfaat, S. M., & Kabiri, S. (2019). The impact of social and cultural capital on parental knowledge and practice on child abuse (The case study of rasht city). *Sociology of Social Institutions*, 5(12), 115-138. <https://doi.org/10.22080/ssi.1970.2135> (In Persian)
- Hébert, M., Lapiere, A., MacIntosh, H. B., & Ménard, A. D. (2021). A review of mediators in the association between child sexual abuse and revictimization in romantic relationships. *Journal of Child Sexual Abuse*, 30(4), 385-406. <https://doi.org/10.1080/10538712.2020.1801936>
- Irenyi, M., Bromfield, L., Beyer, L., & Higgins, D. (2006). Child maltreatment in organizations: Risk factors and strategies for prevention. *Child Abuse Prevention*, 2(5), 1-23. https://aifs.gov.au/sites/default/files/publication-documents/issues25_0.pdf
- Jaberzadeh Ansari, sh. (2014). The effectiveness of children's sex education training on increasing mothers' sexual knowledge and attitudes and increasing children's knowledge in preventing sexual abuse. *Master's thesis in family counseling*, Al-Zahra University. (In Persian)
- Khodayari-Fard, M., & Abedini, Y. (2014). *Theories and principles of family therapy and its application in treating disorders of children and adolescents*. second edition. Tehran: University of Tehran Press. <https://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1239-fa.html> (In Persian)
- Khosravani F, Malekpour M, Abedi A, Hariri M. (2013). The comparison of child abuse styles between addicted and normal individuals. *Social Welfare Quarterly*, 13(48), 229-245. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1239-en.html> (In Persian)
- Langevin, R., Kenny, S., Kern, A., Kingsland, E., & Pennestri, M. H. (2022). Sexual abuse and sleep in children and adolescents: A systematic review. *Sleep Medicine Reviews*, 6(4), 101628. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2022.101628>
- Lewis, T., McElroy, E., Harlaar, N., & Runyan, D. (2016). Does the impact of child sexual abuse differ from maltreated but non-sexually abused children? A prospective examination of the impact of child sexual abuse on internalizing and externalizing behavior problems. *Child Abuse & Neglect*, 51, 31-40. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.11.016>
- Madani, S., Ebadi, S., & Jalili, B. (2004). *Child abuse in Iran*. Tehran: Aknoon Publications. (In Persian)
- Mahmoudi Qarai, J. (2016). *Sexual abuse of children: ways to prevent child sexual abuse and how to deal with it*. Tehran: Ghatre. (In Persian)
- Manay, N., & Collin-Vézina, D. (2021). Recipients of children's and adolescents' disclosures of childhood sexual abuse: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 116(pt 1), 104192. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104192>
- McDermott, S., Martin, M., Weinrich, M., & Kelly, M. (2015). Program evaluation of a sex education curriculum for women with mental retardation. *Research in Developmental Disabilities*, 20(2), 93-106. [https://doi.org/10.1016/S0891-4222\(98\)00035-3](https://doi.org/10.1016/S0891-4222(98)00035-3)
- McTavish, J. R., Santesso, N., Amin, A., Reijnders, M., Ali, M. U., Fitzpatrick-Lewis, D., & MacMillan, H. L. (2021). Psychosocial interventions for responding to child sexual abuse: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 116(pt 1), 104203. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2019.104203>
- Meinck, F., Cluver, L. D., Boyes, M. E., & Mhlongo, E. L. (2015). Risk and protective factors for physical and sexual abuse of children and adolescents in Africa: A review and implications for practice. *Trauma, Violence, & Abuse*, 16(1), 81-107. <https://doi.org/10.1177/1524838014523336>
- Ounjit, W. (2015). Social and cultural dimensions of adolescent sexual relationships in Thailand. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 171, 606-612. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.01.167>

- Patel, U., & Roesch, R. (2022). The prevalence of technology-facilitated sexual violence: A meta-analysis and systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse, 23*(2), 428-443. <https://doi.org/10.1177/1524838020958057>
- Sadock, B. J., Sadock, V. A., & Ruiz, P. (2015). *Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry: Behavioral sciences/clinical psychiatry* (11th ed.). Translated by Farzin Rezaei (2020). Tehran: Arajmand Publications. (In Persian)
- Scoglio, A. A., Kraus, S. W., Saczynski, J., Jooma, S., & Molnar, B. E. (2021). A systematic review of risk and protective factors for revictimization after child sexual abuse. *Trauma, Violence, & Abuse, 22*(1), 41-53. <https://doi.org/10.1177/1524838018823274>
- Thammaraksa, P., Powwattana, A., Lagampan, S., & Thaingtham, W. (2014). Helping teachers conduct sex education in secondary schools in Thailand: Overcoming culturally sensitive barriers to sex education. *Asian Nursing Research, 8*(2), 99-104. <https://doi.org/10.1016/j.anr.2014.04.001>
- Yousefzadeh, A. (2011). The effectiveness of teaching self-protection components on increasing the knowledge and skills of preventing sexual harassment in preschool girls. *Master's thesis in family counseling*, Allameh Tabatabai University, Tehran. (In Persian)
- Zare Moghadam, A. A. (2014). Identifying warning factors in the incidence of sexual abuse of mentally retarded children. *The first national conference on individual and social empowerment of people with special needs*, South Khorasan-Qain, Islamic Azad University, Qainat branch (October 23, 2014). https://www.civilica.com/Paper-ISEPP01-ISEPP01_165.html (In Persian)